

Evaluatie
Van het Coalitieakkoord 2019-2023
Door water verbonden

Februari 2023

Inleiding

Gedurende de afgelopen bestuursperiode bent u op gezette tijden geïnformeerd over de voortgang van het coalitieakkoord 'Door water verbonden'. Dat gebeurde op verschillende manieren: via de instrumenten van de planning en control cyclus, via mededelingen in bestuursvergaderingen of op IBABS en (soms) via bestuursvoorstellen.

Als dagelijks bestuur hebben wij bij het informeren van uw algemeen bestuur in de voortgangsrapportages een schifting aangebracht in de onderwerpen / thema's uit het coalitieakkoord. Wij hebben ons hierbij speciaal gericht op onderwerpen waarop concrete acties gewenst zijn, zonder de overige onderwerpen hierbij uit het oog te verliezen.

Daarnaast bent u in de eerste helft van deze bestuursperiode samen met ons opgetrokken bij de voorbereiding en de besluitvorming rondom ons waterbeheerprogramma 2022 – 2027, waarop het coalitieakkoord in brede zin gestoeld is.

In de aanloop naar de verkiezingen voor het algemene bestuur in maart 2023 bilikken we via deze evaluatie terug op de afgelopen bestuursperiode. Dit doen we door per thema van het coalitieakkoord de hoogtepunten (qua voornemen) te benoemen en aan te geven op welke manier wij hier invulling aan hebben gegeven. De vorm doet denken aan de werkwijze van het jaarverslag zoals u dat de laatste jaren van ons gewend bent. De cursieve gedeeltes geven de feitelijke evaluatie weer.

Dit coalitieakkoord is opgesteld vanuit onze kerntaken en het daarbij behorende financiële kader zoals in ons waterbeheerprogramma is verwoord.

Accenten van dit coalitieakkoord waren: duurzaamheid, samenwerking, zichtbaar en innovatief. Vanuit die kernwaarden hebben wij samen met de ambtelijke organisatie gewerkt aan de realisatie van onze kerntaken waarbij we de grenzen hiervan hebben verkend en waar nodig nader geduid, ingevuld of verbreed. Deze evaluatie is hiervan een verslag. Een aantal zaken komt terug in de volgende bestuursperiode. Dan kan zijn omdat het opgenomen is in het waterbeheerprogramma of een opgave / uitdaging is voor het nieuwe algemeen bestuur.

Als bijlage bij deze evaluatie treft u een verantwoording van de besteding van de in deze bestuursperiode – extra via dit Coalitieakkoord – beschikbaar gestelde middelen.

Waterveiligheid

Het leven in het stroomgebied van de Eems vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop; altijd en overal. Naar verwachting wordt het grootste deel van onze zeedijk (primaire waterkering) afgekeurd. Het afkeuren biedt echter kansen en mogelijkheden om op een andere innovatieve en meer natuurlijke manier naar dijkversterking te kijken.

We benutten de mogelijkheden van de Brede Groene Dijk optimaal. Hierbij kiezen we een integrale benadering voor meer ruimte voor de natuur, de ontwikkeling van een goede vismigratie en multifunctioneel gebruik van onze dijken.

De pilot Brede Groene Dijk (BGD) blijkt een succes en heeft in 2022 de prijs voor een innovatief en inspirerend project binnen het Nationaal Deltaprogramma gewonnen. De kennis vanuit deze pilot zal zeker gebruikt worden voor volgende dijkverzwaringstrajecten binnen ons waterschap en daarbuiten.. Een integrale benadering en samenwerking met andere belanghebbende partijen wordt ook toegepast bij andere projecten, zoals 'Kiek over Diek'. Hierbij wordt ook naar duurzaamheidstoepassingen gekeken.

Ons huidige streven is om in 2023 alle regionale waterkeringen getoetst te hebben. Direct na afkeuring van trajecten starten we met de voorbereiding om deze trajecten te laten voldoen aan de normen. *Alle regionale keringen zullen in 2023 getoetst zijn. Het oppakken van afgekeurde trajecten wordt voortvarend opgepakt. De uit te voeren trajecten zijn opgenomen in het MJJ (Meerjaren Investeringschema) inclusief geraamde bedragen.*

Voldoende Water

Ons uitgangspunt is om de functies in ons gebied zo goed mogelijk te faciliteren. De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we, indien en waar mogelijk, voor voldoende water.

Het faciliteren van deze functies staat echter onder druk en laat uitdrukkelijk de grenzen zien van onze mogelijkheden; vooral door veenoxidatie en mijnbouwactiviteiten.

We zetten daarom zwaar in op de veenoxidatieproblematiek. We vragen de provincies nadrukkelijk om over het peil-volgt-functie een besluit te nemen zodat de rechtszekerheid voor grondeigenaren gewaarborgd is. De partners worden opgeroepen om hun verantwoordelijkheid te nemen en deze problemen actiever te adresseren. Er is gebiedsgericht maatwerk nodig om te komen tot passend gebruik van de lager gelegen gronden. We denken met de partners na over oplossingsrichtingen. *De veenoxidatieproblematiek staat voortdurend op de bestuurlijke agenda, maar is nog niet opgelost. Dit thema is nu opgenomen in het waterbeheerprogramma 2022-2027. Intussen is bestuurlijk al wel in 2022 de regionale veenweidestrategie Groningen vastgesteld en is een start gemaakt met een notitie voor de overige veengebieden. In de pilot Valthermond is een globale kosten-baten analyse (KBA) uitgevoerd om aanpassingen aan het lokale watersysteem in te schatten (per peilgebied).*

Voor bodemdaling door mijnbouwactiviteiten geldt dat de kosten van de gevolgen nadrukkelijk bij de veroorzaker worden gelegd. Gevolgen van de activiteiten mogen niet naar de toekomst worden afgewenteld.

Bij bodemdaling door mijnbouwactiviteiten passen we de peilen zo nodig wel aan. Met Nedmag zijn financiële afspraken gemaakt om de gevolgen van bodemdaling voor het waterschap de komende jaren volledig te compenseren (de veroorzaker betaalt de kosten, niet onze ingelanden). Met de NAM zijn gesprekken gaande om financiële afspraken (zekerstelling) te maken over de gevolgen van bodemdaling door gaswinning voor het waterschap.

Er wordt opnieuw door overheden samen met gebruikers gekeken naar de verdeling van verantwoordelijkheden ten aanzien van beschikbaarheid van zoetwater. Ook zetten we meer in op bewustwording. Dit doen we naar eigenaren van gronden waar het gaat om het verbeteren van de bodemstructuur zowel voor droge als voor natte perioden en efficiënter waterverbruik.

Ons beleid ten aanzien van de beschikbaarheid van zoet water is integraal opgenomen in het WBP 2022-2027. Hierbij is onderscheid gemaakt in gebieden die al dan niet via het IJsselmeer water aangevoerd krijgen.

Aan bewustwording is onder andere bij het tot stand komen van het WBP 2022-2027 vorm gegeven. Ook is tijdens droge en natte periodes veel aandacht hieraan besteed via de (social) media.

Schoon en ecologisch gezond water

We zijn goed op weg met de KRW. Voor wat betreft de grotere beken, kanalen en meren waarvoor in de KRW-doelen en maatregelen zijn opgesteld geldt dat we deze in 2027 willen halen. We realiseren ons dat enkel inrichtingsmaatregelen niet voldoende zijn. De waterkwaliteit wordt immers door verschillende factoren beïnvloed en verschilt per gebied. Dit vraagt om een breed pakket aan maatregelen in stedelijk en landelijk gebied.

We blijven ons samen met betrokkenen inzetten op het verminderen van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen (GBM). Bijvoorbeeld door het intensiveren van akkerranden (inclusief voorlichting) en het continueren van activiteiten voor het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). *Het inrichten van akkerranden is voortvarend ter hand genomen. Momenteel is meer dan 400 kilometer ingericht. Onze financiële bijdrage aan het beheer en onderhoud voor akkerranden is tot en met 2026 zeker gesteld.*

Het waterschap heeft ook in deze bestuursperiode financieel en procedureel bijgedragen aan het DAW. Deze bijdrage is een vereiste voor het ontvangen van Europese POP3 subsidie door het waterschap. In de afgelopen periode zijn verschillende DAW projecten uitgevoerd, onder andere rondom erf- en perceelemissie (o.a. spoelplaatsen voor veldspuiten en machines voor mechanische onkruidbestrijding). In relatie tot extra POP3+ subsidie voor het waterschap hebben het DB en AB in 2021 ingestemd met het reserveren van extra DAW+ budget.

We spreken onze buurwaterschappen aan op hun verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een goede kwaliteit van het aangevoerde water.

Om te zorgen voor een goede waterkwaliteit van aangevoerd water van buurwaterschappen zijn met deze waterschappen waterakkoorden gesloten. De waterkwaliteit is een jaarlijks terugkerend gespreksonderwerp geworden. Daarnaast is dit punt opgenomen in het WBP 2022-2027. Door het gezamenlijk opstellen van een watersysteemanalyse is inzichtelijk gemaakt dat de mate van beïnvloeding door de zuidelijke waterschappen kleiner is dan gedacht. De zuidelijke waterschappen nemen in de komende periode diverse maatregelen op hun RWZI's, zoals opgenomen in de betreffende waterbeheerprogramma's.

Het waterschap stimuleert biodiversiteit op de eigen assets en door het creëren van ruimte voor duurzame landbouw.

Er is in de bestuursperiode een beleidsnota biodiversiteit opgesteld. Als onderdeel is onder andere een aantal assets (terreinen, rwzi's en het waterschapsgebouw) aangepast om de biodiversiteit te bevorderen. Zo zijn onder andere nestkasten voor vogels en vleermuizen en insectenhôtels geplaatst. Ook zijn dijken ingezaaid met bloemmengsels.

Inzet op de zogenaamde kleine wateren is van belang voor het behalen van de KRW-doelen. Zo zouden bij de wateren die aanvoeren naar KRW-wateren bredere zones moeten worden gecreëerd en als akkerranden moeten worden ingericht, om uitspoeling te beperken.

Door het uitvoeren van een inventarisatie en beoordeling van de toestand van de diverse typen overige wateren is het inzicht vergroot. Op 14 juni 2022 is in een informeel AB toegelicht wat de stand van zaken is en welke keuzes en vervolgacties er worden genomen. De vervolgacties zijn als actiepunten opgenomen in het WBP 2022 – 2027.

De geïntensiveerde handhaving van de afgelopen jaren wordt doorgezet en overtreders sneller beboet. Wat ons betreft hoort hier ook meer voorlichting bij dan nu het geval is. Het is van belang om uit te leggen hoe, wanneer en waarom tot handhaving wordt overgegaan.

Er is meer aandacht voor het voor het voetlicht brengen van ons beleid t.a.v. de waterkwaliteit. Onder andere via doelgroepgerichte communicatie.

Zuiveren afvalwater en de Waterketen.

Vanuit energie-efficiency ligt bij de opgave voor onze RWZI's de focus op besparing van energie en chemicaliën in balans met het te realiseren zuiveringsrendement, vooral in relatie tot de gewenste fosfaatvrucht in het oppervlaktewater.

De kleinere rwzi's willen we niet meer vervangen indien dat niet rendeedt.

We zetten fors in op de aanpak van het toenemende aantal stoffen en concentraties medicijnresten via twee sporen: een bronaanpak en maatregelen die kunnen leiden tot een extra zuiveringstrap. Hiervoor brengen we effluentkwaliteit met betrekking tot medicijnresten in beeld. Daarnaast voeren we bioassays uit om inzicht te krijgen in de geneesmiddelenproblematiek bij Gieteren. Afhankelijk van de resultaten zetten we dit onderzoek door naar andere rwzi's.

Met behulp van bioassays hebben we de toxiciteit van medicijnresten en de gevolgen van medicijnresten op onze KRW doelen gemonitord. Het algemeen bestuur is hierover in 2022 geïnformeerd. Het onderzoek heeft in het WBP 2022-2027 een vervolg gekregen.

Ten behoeve van een robuuste waterkwaliteit is het gewenst dat zowel in de waterketen als op de RWZI gekeken gaat worden op welke wijze we het zuiveringsrendement kunnen verhogen onder extreme omstandigheden die door de klimaatverandering vaker zullen voorkomen.

Voor alle rwzi's zijn water- en stoffenbalansen geactualiseerd en zijn de (extra) energiekosten (inclusief chemicaliën) in beeld gebracht. Medio 2023 zal de rapportage intern gedeeld worden en dit zal als input dienen voor de discussie m.b.t. de in te voeren setpoints voor zuurstof en chemicaliën op de rwzi's in relatie tot de gewenste effluentkwaliteit.

We willen zelf of in samenwerking met anderen starten met innovatieve pilots waar het gaat om het verbeteren van het zuiveringsrendement en de aanpak van stoffen en medicijnresten.

We zijn in de bestuursperiode gestart met een aantal pilots om op een innovatieve manier het zuiveringsproces te verbeteren. Het betreft:

- *De inzet van ijzerzand voor fosfaatverwijdering*
- *Een optimalisatieonderzoek naar blowers*

- Een test om polymeer te besparen via sensoren
- Een proefinstallatie om slib in te dikken zonder chemicaliën (Purrot proef)
- Partner in een proef bij waterschap Aa en Maas om middels poederkool en doekfilters medicijnresten te verwijderen
- Het proefdraaien met een andere vorm voor roostergoedverwijdering (Roto Sieve trommelzeef) op onze "proeftuin" rwzi Scheve klap.
- De pilot met de inzet van ijzerrand blijkt niet kansrijk. De overige pilots zijn succesvol en krijgen een vervolg.

We continueren de samenwerking in de waterketen.

Hierbij geven we prioriteit aan de twee thema's kwetsbaarheid en duurzaamheid. Daarnaast is recent de openbare waterketenkaart gepresenteerd. Er is drie jaar aan deze kaart gewerkt. Door klimaatverandering en de Omgevingswet wordt het inzicht in gegevens van de waterketen steeds belangrijker.

Water en Ruimtelijke ordening

Om de ontwikkeling van ruimtelijke visies en plannen goed tot zijn recht te laten komen, is een vroegtijdige, meedenkende en toetsende benadering vanuit het waterschap en samenwerking met provincie en gemeente essentieel. We zetten ten behoeve van het stedelijk waterbeheer onze intensieve samenwerking met gemeenten voort.

Een eerste afstemming van onze waterbelangen met gemeenten en provincies vond plaats via het waterdragerproces (gebiedsbijeenkomsten en klankbordbijeenkomsten). De afstemming vindt voortdurend plaats, onder ander via de reacties op het concept ontwerp beheerprogramma en de afstemming rondom de Omgevingswet (provinciale omgevingsplan- en verordening en gemeentelijke omgevingsvisies- en plannen).

Het streven is een versterking van de relaties tussen water, landgebruik en ruimtelijke ordening (o.a. integrale gebiedsgerichte aanpak), waarin klimaatbestendigheid, waterveiligheid en waterkwaliteit volwaardig zijn ingebed in alle ruimtelijke visies en plannen die ons beheergebied raken. Onze watervisie als onderdeel van het waterbeheerprogramma wordt afgestemd met provincie en gemeenten zodat we borgen dat water een meesturende rol heeft in de ruimtelijke ordening. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de doelstelling (op elkaar afgestemde ruimtelijke plannen en visies van alle overheden) van de Omgevingswet.

De sturende rol van water heeft landelijk zijn beslag gekregen via het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) en de WBS (Water en Bodem sturend) brief. Uitrol via gebiedsprocessen vind de komende jaren plaats.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is beleid geformuleerd om ruimtelijke klimaatadaptatie te intensiveren met als doel de effecten van hittestress, droogte, wateroverlast en overstromingen te reduceren. Hierin is vastgelegd dat alle gemeenten, in samenspraak met de waterschappen en provincies, uiterlijk in 2019 een gebiedsdekkende stresstest moeten hebben uitgevoerd.

Het DPRA is als afzonderlijk thema in het WBP 2022-2027 opgenomen. Acties worden van hieruit opgepakt.

Wij onderkennen het belang van gebiedsdekkende stresstesten, maar zijn hiervoor niet verantwoordelijk. Momenteel zijn in ons beheergebied stresstesten beschikbaar.

Klimaat, Duurzaamheid en Energie

Duurzaamheid is één van de rode draden in ons handelen. Ons duurzaamheidsbeleid is erop gericht ons duurzaam denken en handelen te vergroten en onze duurzaamheid verder te ontwikkelen.

We streven er naar om 100% energieneutraal te worden. Wanneer we dat bereiken is nu nog niet duidelijk. Hiertoe bewandelen we drie sporen.

We brengen in beeld wat de haalbaarheid is van enerzijds, extra energie efficiency en anderzijds, de opwekking van extra duurzame energie door eigen investeringen op eigen assets.

Het percentage reductie inkoop energie is op dit moment 31.2%. Het percentage eigen opwek is op dit moment 26.4%. Als we het percentage opwek door derden op onze eigen assets hierbij optellen dan is het percentage op dit moment 37.3%.

Onze assets zijn beoordeeld op energie efficiency en opwekking van duurzame energie. Initiatieven van derden die bij ons binnenkomen worden door ons beoordeeld waarbij we kijken of er een win-win te creëren is.

- De daken van de werkplaats Veele worden vernieuwd, waarbij reductie van energieverbruik een doel is. Daarnaast worden op de daken zonnepanelen aangebracht.*
- Hat waterschapshuis is gasloos gemaakt door een aangepaste warmtevoorziening.*
- Ook is aandacht voor het gasloos verwarmen van de gebouwen van onze rwzi's. De gebouwen van de rwzi Assen worden intussen gasloos verwarmd.*
- Met een energie initiatiefgroep Veele voeren we gesprekken om overige ruimte op onze daken te gebruiken voor het dorp Veele.*
- Een initiatief bij Bad Nieuweschans voor een drijvend zonnepark te realiseren op de plas (boezem) bij de aansluiting van het B.L. Tijdenskanaal op de Westerwoldse Aa bleek niet realiseerbaar omdat de gemeente Oldambt geen zon op water projecten toe staat.*

Het door derden laten ontwikkelen van 3 tot 4 windmolens (afhankelijk van de omvang) op onze assets.

Op 9 december 2020 is het AB akkoord gegaan om (onder voorwaarden) met RWE Windpower een intentieovereenkomst te sluiten voor het door RWE Windpower realiseren van grote windmolens op onze zeedijk.

We nemen deel aan de RES-en en stellen onze assets beschikbaar.

We nemen deel aan RES Groningen en Drenthe.

Naast energieneutraliteit zullen we de komende jaren ook verder inzetten op CO₂-neutraliteit van het waterschap, waarbij de veenoxidatie bijzondere aandacht verdient. De doelstellingen en ambities hiervoor worden uitgewerkt in het bredere duurzaamheidsbeleid.

Het vernieuwde duurzaamheidsbeleid is vastgesteld in de bestuursvergadering van het algemeen bestuur van 15 december 2021. Hierin is naast energie ook aandacht voor CO₂ reductie. Duurzaam handelen is een integraal onderdeel van ons werk (geworden). Er is daarnaast een bestuurlijk afwegingskader vastgesteld waarbinnen initiatieven qua duurzaamheid en innovatie toegestaan zijn.

We stimuleren innovaties, acties en maatregelen op dit gebied door, net als in de voorgaande bestuursperiode, € 4 miljoen beschikbaar te stellen zodat we kunnen inspelen op mogelijkheden en kansen die zich voordoen.

Van de voor deze bestuursperiode beschikbaar gestelde € 4 miljoen voor duurzaamheid en innovatie is aan het eind van de bestuursperiode nog €2,1 miljoen beschikbaar. In deze bestuursperiode waren er onvoldoende kansrijke (zie het bestuurlijke afwegingskader) projecten beschikbaar. Bovendien zijn in deze bestuursperiode diverse projecten die zijn gestart in de vorige bestuursperiode, waarin eveneens € 4 miljoen voor duurzaamheid beschikbaar was gesteld, uitgevoerd. In de bijlage bij deze evaluatie vindt u een overzicht van de bestedingen ten laste van het duurzaamheidsbudget 2019-2023.

Dierenwelzijn

Het dierenwelzijnsbeleid (inclusief vismigratie) wordt in de komende bestuursperiode gecontinueerd. In voorkomende voorstellen en in besluitvorming wordt rekening gehouden met welzijn van en passeerbaarheid door dieren.

Van de visschade bij gemalen is een eerste veldonderzoek uitgevoerd. Het beleid voor "aanpak visveiligheid gemalen" is vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 17 november 2021. In 2022 is een uitvoeringsprogramma (kosten en planning) aan het algemeen bestuur voorgelegd en vastgesteld. De uitvoering zal grotendeels in de volgende bestuursperiode liggen. Het melden / signaleren heeft een belangrijke functie binnen ons waterschap om dieronvriendelijke situaties op het spoor te komen en er wat aan te doen. Onze medewerkers zijn hier alert op. Een paar voorbeelden:

- *Eenden en kikkers vallen soms in stuwputten. Op verschillende plekken zijn wildtrappen geplaatst om verdrinking te voorkomen. Dit wordt gemonitord met camera's en als dit goed werkt wordt dit op meerder plekken toegepast.*
- *Daarnaast is een onderzoek naar kauwtjes op kroosrekinigers afgerond en zijn er borstels geplaatst om te zorgen dat de kauwtjes geen gelegenheid krijgen om te nestelen. De eerste borstels zijn op gemaal Oostermoer geplaatst om te toetsen, als dit werkt wordt dit op meer installaties toegepast.*
- *Het onderzoek naar verdrinking van wild in onze watergangen is eind januari 2022 afgerond en het rapport is in het voorjaar van 2022 opgeleverd. Aan de hand van deze criteria kunnen we prioriteiten stellen waar wild-uittreedplaatsen geplaatst moeten worden.*

Waterbeleving, waterbewustzijn en communicatie

Waterbewustzijn is het kernbegrip van waaruit wij communiceren. De extreme droogte in het jaar 2018 en de bewustwording die dat heeft opgeleverd voor het waterbeheer willen we vasthouden en vergroten.

In deze bestuursperiode is een nieuw strategisch communicatiebeleid vastgesteld en een kader voor participatie (inclusief een nieuwe inspraak – en participatieverordening).

Het vergroten van waterbewustzijn (via zichtbaarheid) is ook in de komende bestuursperiode de grootste pijler voor onze communicatie. Voorbeelden zijn recreatief medegebruik, ons watererfgoed en onze betrokkenheid bij watergerichte internationale projecten. Ons cultureel (water) erfgoed is een belangrijke asset om de zichtbaarheid als waterschap te vergroten. Wij vinden dat ons erfgoed toegankelijk moet zijn en goed onderhouden, met andere woorden een visitekaartje is voor ons waterschap. Aandacht voor goede bebording en (mogelijk) digitale ontsluiting dragen hieraan bij. *Op diverse manieren is gewerkt aan het vergroten van onze zichtbaarheid als waterschap. Zo zijn er bij het waterschapskantoor en het laboratorium locatieborden geplaatst. Er wordt gewerkt aan het*

vernieuwen van onze informatiezuilen (ook bij ons cultuurhistorisch erfgoed). Verder heeft ons materieel het nieuwe logo gekregen. Alle ge- en verbodsborden langs de zeedijk worden vervangen door borden in onze huidige huisstijl. Ook de watergangbordjes worden geïnventariseerd en vervangen waar nodig. Dit zal in 2023 een vervolg krijgen. Het plan van aanpak dat is gemaakt voor het oprispen van hotspot Nieuwe Statenzijl, wordt in 2023 verder opgepakt.

Ter vergroting van het waterbewustzijn gaven we gastlessen en verzorgden we rondleidingen en excursies. Jaarlijks ontmoetten we gemiddeld 3 tot 4.000 basisschoolleerlingen en 1 tot 2.000 leerlingen voortgezet onderwijs. Samenwerkingen met andere waterschappen en organisaties waren hierbij essentieel.

Met waterbewustzijn als voornaamste doelstelling hebben we bij wijze van pilot bijgedragen aan subsidieregelingen van de gemeente Assen voor de particuliere aanschaf van regentonnen, de aanleg van groene daken en afkoppelen. De ervaringen die we hebben opgedaan in deze pilot zijn positief. Op basis van de verstrekte subsidies en de uitkomsten van een enquête onder subsidieaanvragers, hebben we geconcludeerd dat de regelingen bijdragen aan bewustwording.

We verkennen in deze bestuursperiode de mogelijkheden en randvoorwaarden voor recreatief medegebruik.

Er is een nota Recreatief medegebruik vastgesteld door het dagelijks bestuur in 2020. De bestaande mogelijkheden zijn beter in beeld gebracht en het principe 'ja, mits' wordt toegepast.

Het delen van onze kennis en kunde doen we ook buiten onze landsgrenzen.

We hebben de inzet van onze mensen 'over de grens' gecontinueerd. Zo zijn wij onder meer actief in Ghana, Mozambique, Peru, Burkina Faso en Roemenië. Ook hebben we in de bestuursperiode delegaties uit diverse landen mogen ontvangen voor verdieping van de opgebouwde kennis. Onze activiteiten vinden plaats onder het overkoepelende landelijke programma Blue Deal.

Door de invoering van de Omgevingswet maken we digitaal inzichtelijk wat onze ambities en regels zijn. Digitaal integraal werken vraagt om een leidraad voor de komende jaren van een transitie naar digitale integraliteit.

De invoering van de Omgevingswet is in deze bestuursperiode een aantal keren uitgesteld, recent tot 1 juli 2023. Door de implementatie van de Omgevingswet onder te brengen in de bredere digitale opgave van ons waterschap voorkomen we dubbelingen en stemmen we de opgaven beter op elkaar af. In de bestuursperiode is hiervoor een meerjarig Informatiebedrijfsvoeringsplan (IBP) opgesteld. De grotere digitale opgave betekende ook extra aandacht voor informatiebeveiliging en privacy. Door de omvang van deze opgave is de focus vooral gericht op het beschermen van onze 'kroonjuwelen'; gemalen, rwzi's en persoonsgegevens.

Kostenbewust

Het uitgangspunt blijft een gezonde financiële huishouding waarbij we de lastenstijging voor de begroting als geheel en per taak stabiel te houden met maximaal 3% stijging.

Gemiddeld genomen bedraagt de totale lastenstijging in deze bestuursperiode 2%. Door externe ontwikkelingen is het niet mogelijk gebleken de lastenstijging (belastingverhoging) in 2023 te beperken tot maximaal 3%. De tabel op de volgende bladzijde geeft dat aan:

<i>Lastenstijging op basis van de vastgestelde begroting</i>				
	2020	2021	2022	2023
<i>Watersysteembeheer</i>	3,0%	3,0%	2,5%	3,5%
<i>Zuiveringsbeheer</i>	1,0%	1,4%	-2,0%	3,3%
Totaal	2,0%	2,3%	0,4%	3,4%

We houden onverkort vast aan ons huidig kwijtscheldingsbeleid.

Het kwijtscheldingsbeleid is in de bestuursperiode niet gewijzigd.

We wachten de uiteindelijke voorstellen rondom de heroriëntering op het belastingsysteem van de waterschappen af.

Tijdens de bestuursperiode is door de Unie van Waterschappen een door alle waterschappen gedragen voorstel tot aanpassing van het belastingstelsel voor waterschappen aan de minister aangeboden.

De rekenkamerfunctie wordt thans vormgegeven door de Auditcommissie. We onderzoeken of we verder gaan met (een vorm van) rekenkamerfunctie of rekenkamer.

De zoektocht naar een rekenkamerfunctie is door de wetgever ingehaald. Eind 2022 is een wetsvoorstel aangenomen waardoor de onafhankelijke rekenkamer voor waterschappen verplicht is geworden. De Unie van Waterschappen werkt op dit moment aan een projectplan om de waterschappen te ondersteunen bij de invoering van deze onafhankelijke rekenkamers.

Bijlage bij Evaluatie coalitieakkoord Door water verbonden 2019 - 2023

Besteding beschikbare middelen coalitieakkoord Door Water Verbonden 2019 – 2023

(Bedragen x € 1000)

	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal	Uitgaven	Restant
Duurzaamheid / innovatie								
Investing	700	700	700	700		2.800	1.076	1.724
Exploitatie	300	300	300	300		1.200	810	390
Akkerranden stimuleren	20	40	60	80	80	280	200	80
Vergroten zichtbaarheid	50	50	50	50	50	250	183	67
Biodiversiteit	30	30	30	30	30	150	70	80
Cultuur Historisch erfgoed	40	40	40	40	40	200	122	78
Totaal:	1.140	1.160	1.180	1.200	200	4.880	2.461	2.419

Toelichting:

Besteding in 2023

Met daadwerkelijke bestedingen in 2023 is nog geen rekening gehouden. Wel is bij de investeringen rekening gehouden met een aantal claims. Ook blijkt uit de evaluatie dat een aantal acties nog doorloopt (bij zichtbaarheid bijvoorbeeld). Hiermee zijn ook nog kosten gemoeid die niet in dit overzicht verwerkt zijn.

Akkerranden

Het resterende budget voor akkerranden is door het AB op 29 juni 2022 herbestemd voor de continuering van het project akkerranden vanaf 2023.

Door cofinanciering door de Provincie Drenthe is een deel van het budget in 2022 besteed aan het MKMM programma (Meer Kennis Minder Middelen: kennisdeling akkerranden)

Specificatie besteding budget duurzaamheid en innovatie (uit NJR 2022 met actualisatie)

Onderdeel investeringen:

Van de (nieuwe) investeringsgelden (totaal € 2,8 miljoen voor de periode 2019 t/m 2022) is tot en met 2020 geen gebruik gemaakt. Begin 2021 is de inzet van € 57.000,- voor permanent magneetmotoren bij visvriendelijke pompen in gemaal Oostermoer hieruit beschikbaar gesteld. Daarnaast is in de AB-vergadering van maart 2021 een voorstel vastgesteld om € 819.000,- voor de verduurzaming van de gebouwen op de locatie Veele hieruit beschikbaar te stellen (zie dit betreffende bestuursvoorstel). Door forse prijsstijgingen en het benutten van de mogelijkheid om extra panelen te plaatsen zijn de kosten voor het zonnecarport gestegen met € 200.000,-. De kostenstijging wordt ten laste van het budget duurzaamheid gebracht.

De besteding van de beschikbare € 2,8 miljoen is derhalve tot op heden als volgt:

- Permanent magneetmotoren Oostermoer € 57.000,-
- Verduurzaming werkplaats Veele € 819.000,-
- Zonnepanelen carports € 200.000,-

Totaal € 1.076.000,-

Onderdeel exploitatie:

	In 2019, 2020 en 2021 hebben de volgende uitgaven op dit budget plaatsgevonden:	
-	1e termijn Purrot; installatie slib indikken zonder chemicaliën	25.000
-	onderzoek energiemaatregelen werkplaats Veele	28.000
-	LED verlichting rwzi Scheemda	7.000
-	onderzoek circulair baggeren	10.000
-	onderzoek verduurzaming rwzi's Assen en Scheemda	55.000
-	proef ijzerzand rwzi Assen	10.000
-	onderzoek beluchters (blowers) rwzi's	15.000
-	pilotinstallatie roostergoedverwijdering	60.000
-	proef anti-graafmaatregelen	104.000
-	pilot blowerinstallatie en regelkleppen	15.000
-	pilot nageschakelde poederkooltechniek ter verwijdering van medicijnresten	50.000
-	bijdrage pilot gemeente Assen subsidieregelingen groene daken, regentonnen en afkoppelen	9.000
-	duurzame regeling gemaal Fiemel	4.000
	Totaal 2019 t/m 2021	392.000
	Claims 2022 en verder:	
-	rest Purrot; installatie slib indikken zonder chemicaliën (63.000 – 25.000)	38.000
-	vervolg pilotinstallatie roostergoedverwijdering	27.000
-	bijdrage pilot gemeente Assen subsidieregelingen groene daken, regentonnen en afkoppelen	21.000
-	pilot blowerinstallatie en regelkleppen	67.000
-	meerkosten HVO-diesel 2022	92.000
-	Meerkosten HVO-diesel 2023	92.000
-	vervangen binnenverlichting RWZI's door LED	21.000
-	Afboeken boekwaarde visveilig maken gemalen	60.000
	Totaal claims 2022 en verder	418.000
	Totaal	810.000